

KAD DEMOKRATIJA VEIKTŲ ŽINIŲ VISUOMENĖJE

Tokiai temai buvo skirta lapkričio 5–6 dienomis vykusį tradicinę, jau šešioliktoji, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (VU TSPMI) ir Lietuvos politologų asociacijos (LPA) metinė konferencija. Šioji metinė konferencija buvo baigiamasis mokslinio projekto „Demokratija žinių visuomenėje: iššūkių ir galimybių analizė“ (projekto vadovė dr. Ainė Ramonaitė) renginys. Šis projektas platesnei visuomenei žinomas pirmiausia iš svetainių „manobalsas.lt“ ir „manoseimas.lt“.

Tradiciškai konferencijos pradžioje buvo pagerbti 2009 m. geriausių politikos mokslų publikacijų autoriai. Geriausia 2009 m. politikos mokslų mokslinė publikacija konkurso komisija pripažino pastaraisiais metais plačiai akademinės visuomenės skaitomą ir palankiai vertinamą, fundamentalią prof. Zenono Norkaus monografiją „Kokia demokratija? Koks kapitalizmas?“ Geriausia 2009 m. edukacine publikacija išrinkta prof. Jono Čičinsko ekonominės politikos komentarų knyga „Lietuvos ūkis kelyje į rytdieną: ekonominės politikos komentarai“ už aiškų ir populiarių sudėtingų ekonominių problemų pristatymą visuomenei.

Per dvi konferencijos darbo dienas buvo perskaityti 22 pranešimai. Dėl jų vyko aktyvios diskusijos. Konferencija išsiskyrė mokslininkų iš užsienio gausa – 10 pranešimų iš Didžiosios Britanijos, Estijos, Italijos, JAV, Lenkijos, Kroatijos, Švedijos, Rumunijos, Vokietijos. Pranešimai pasižymėjo tematine, tyrimų apimties ir metodologine įvairove: 1) pagal tematiką, nuo bendros konceptualios schemas apie demokratinių naujovių vertinimo kriterijus (Brigitte Geissel) iki naujų technologijų taikymo Rusijos užsienio politikoje analizės (Nerijus Maliukevičius, Bernaras Ivanovas); 2) pagal tyrimų objekto apimtį, nuo vietinio lygmens demokratinių praktikų tyrimų (Paul Hepburn, Letizia Caporusso), atskirų valstybių specifinių

problemų analizės („Tautos prisikėlimas“ pagal Baudrillard – Jūratė Kavaliauskaitė, Ritzi, namo! – Sergiu Baltatescu) iki komunikacinių tyrimų ES lygiu (Auksė Balčytienė, Aušra Vinciūnienė, Lina Auškalnienė); 3) pagal metodologiją, nuo plačiai taikytų atvejo analizės tyrimų (Meelis Kitsing, Domagoj Bebic) iki socialinių tinklų statistinės analizės bei etnografinio tinklo metodo sintezės bandymų (Paul Hepburn).

Nepaisant tematinės ir metodologinės įvairovės, visus konferencijos dalyvius vienijo rūpestis dėl šiuolaikinės atstovaujamosios demokratijos būklės ir ateities. Konferencijos dalyviai aktyviai diskutavo apie tradicinių demokratiškų mechanizmų efektyvumą ir prasingumą šiuolaikinėje visuomenėje, kėlė klausimus – ar ir kaip naujosios technologijos gali pagerinti demokratijos kokybę? Ar gali naujosios technologijos atgaivinti tradicinius demokratijos mechanizmus (pvz., balsavimą, partijų veiklą), ar turime siekti naujų priemonių ir gyvųjų pilietinio dalyvavimo formų, kurios užtikrintų efektyvų demokratiškų principų įgyvendinimą postindustrinėje visuomenėje?

Vienareikšmių atsakymų į šiuos klausimus nebuvo rasta. Vieni kritiškai vertino naujų technologijų galimybes pagerinti atstovaujamą demokratiją (Žygmantas Medelis – elektroninio balsavimo perspektyvas; Ainė Ramonaitė – technologinių naujovių reikšmę rinkėjų elgsenai; Rasa Baločkaitė – poveikį krizinės būklės visuomenei). Kiti pažymėjo pozityvias šių technologijų taikymo galimybes (Meelis Kitsing – e. valdžios pasiekimai Estijoje; Paul Hepburn – vietinio lygmens referendumai Didžiojoje Britanijoje). Pozityvioji naujų technologijų taikymo praktika atsiskleidė pritačius vieną iš didžiausių Didžiosios Britanijos demokratiškų portalų www.mysociety.org (Tony Bowden). Panašią patirtį Lietuvoje pristatė VU TSPMI studentai Paulius Mieželis ir Audrius Makauskas (apie portalą www.manoseimas.lt).

Konferencijos rengėjai ir dalyviai teigiamai vertino vykusias diskusijas. Manome, kad jos bus naudingos rengiant galutinę projekto

„Demokratija žinių visuomenėje: iššūkių ir galimybių analizė“ išvadas, kurias planuojama paskelbti dviejose monografijose.

Konferencijos organizatoriai dėkoja pagrindiniam šios metinės konferencijos rėmėjui Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui ir tradiciniam metinių konferencijų rėmėjui Konrado Adenauerio fondui už finansinę paramą 2009 m. tarptautinei metinei konferencijai.

ALGIMANTAS JANKAUSKAS